

ALEXANDER CHOUPENITCH

BRONZOVÝ ŠERMÍŘ Z TOKIA

Ve dvanácti se rozhodl pro sport, který mu na jachtu nevydělá. Ale chce v něm být nejlepší na světě.

Od dětství mu osudově vstupují do života olympijští medailisté – od nevlastní babičky až po nynějšího italského trenéra. Odted' má olympijskou medaili i on.

MASKA, FLERET DO RUKY A PIIIP!

Ze v té masce připomíná včelaře, mu objevně sdělovat nemusíte. Slyšel to přece už milionkrát.

Zvyklý je i na to, že se lidé napoprvé ostýchavě zdráhají vyslovit nahlas jeho příjmení, aby ho nezkomolili. Rozkryjme, jak se zrodilo: Alexovi rodiče – maminka Irina a tatínek Ivan – pocházejí z Běloruska.

„Oba jsou operní pěvci, dřív hodně cestovali pracovním po Evropě. Pak táta dostal nabídku stát se sólistou v brněnském Janáčkově divadle, kde tedy rodiče nastoupili.“

To byl rok dvaadevadesát. Dnes už by při vyřizování dokladů úředníci patrně převedli jejich příjmení do anglické či německé podoby Schupenitsch nebo Shupenitshe. Tehdy zvolili transkripci francouzskou, proto jsou Choupenitchovi světovou raritou: nikdo jiný takové příjmení nenosí, ačkoliv jinak „Šupeničů“ chodí po světě relativně dost.

Ve čtyřiašedesátém roce se narodil Alexander, už jako Brňák. A začal chodit šermovat v místním Sokole, což má taky svou historii. Alexova nevlastní běloruská babička z maminičky strany Tatjana Samusenková byla trojnásobná olympijská vítězka ve fletu družstev. Jako sovětská reprezentantka získala zlato na olympiádách v Římě, Mexiku a Mnichově.

„Osobně jsem ji nestihl poznat. Když nás opustila, dědeček byl smutný. A tenkrát mi jako osmiletému mamka řekla: Pojď si ten šerm vyzkoušet, uděláš dědečkovi radost.“

Alex první vzal do ruky flet. Jako kluk jezdil na celé dvouměsíční letní prázdniny do Běloruska. Co s tolika dny volného času, když je klukovi osm devět let?

„Mamka se tam zeptala dědečka, jestli neví o nějakém místním šermířském kroužku.“

A děda si vzpomněl na svého známého, trenéra Alexandra Romaňkova, šermířskou legendu, bronzového olympionika ze Soulu a desetinasobného mistra světa. Byla to férová obchodní nabídka: Můžete si tím přivydělat, kdybyste chtěl kluka během těch prázdnin trénovat.“

Romaňkov s touto nabídkou souhlasil.

„Projevil se jako velmi charizmatický člověk. Díky němu jsem se během prázdnin hodně zlepšoval. Nakonec se stal naším dobrým rodinným přítelem, kterým zůstává dodnes,“ říká Alex.

Na základní škole chodil do atletické třídy, hrával i tenis, taky basket. Ale na šerm byl nejkřivnější. O jedné prázdnině, které opět trávil v Bělorusku pod dohledem trenéra Romaňkova, mu paní Romaňková poradila: „Měl by sis už konečně vybrat, co budeš jednou dělat na sto procent. Je

jedno, jaký sport to bude, ale měl by sis za tím jít. Dva zajíce naraz nechytneš.“

Na Alexe to zapůsobilo. Dnes s ohlednutím bilancuje: „Vybral jsem si šerm, kde už jsem zažil první menší úspěchy. Vnímám jsem, že se mi to líbí, že se mi daří. Ano, bylo mi líto, že ostatní sporty rázem dělat nemůžu, ale od té doby jsem šermu naprosto oddán, podřizuju mu celý svůj život.“

MANAŽERSKÝ TALENT

Při osobním setkání vás zaujme tím, že si rychle dokáže dění kolem sebe poskládat dle svých představ. Jedná korektně, avšak rázně. „Uděláme napřed rozhovor a pak fotíme? Dobře. Pojďme na to hned. Diktafon máte?“

Organizační typ. Mohl by být i úspěšný manažer, ekonom. Nerad marní čas.

„A vite proč?“ nadnese, zatímco se převléká. „Protože jsem toho absolvoval už hodně

a odpozoval jsem, že když někomu dáte zbytečně moc času, mnozí si toho neváží. Využit maximum z minima je součástí úspěchu. Když přijdu na trénink, okamžitě začínám pracovat. Tak se snažím přistupovat ke všemu. Maximálně efektivita.“

Tu povahu zdědil patrně po otci: „Když vlak odjíždí v osm, táta je na nádraží bez výjimky v sedm třicet.“

V šestnácti se stal mistrem Evropy mezi kadety. Má taky bronz i stříbro z juniorských mistrovství světa. Na minulé olympiáde v Riu 2016 vypadl ve druhém kole. „Ale mělo to velký úspěch, že jsem se tam dostal,“ říká.

Teď na další olympiáde v Tokiu vybojoval bronz. Převědme to do ekonomické roviny: na jak vysoké noze si může žít český fletista?

„Dokud nemám rodinu a dokud jsem samoběžník, nemusím platit pliny a podobně, je to asi v pohodě,“ bilancuje. „Nevydělávám jako nejnámější fotbalisté nebo hokejisté, beru průměrný český plat. Mám ale štěstí na sponzory, díky nimž si můžu plnit šermířské sny.“ Základní

oporu má ve vysokoškolském sportovním centru Victoria, spadajícím pod ministerstvo školství.

Přístup k materiálním záležitostem pak obrazně opisuje cestou příhodou: „Před dvěma dny jsme vjížděli s mým manažerem Honzou Koukalem do podzemních garáží. Stál tam něčí obrovský černý maybach. A já jsem se k Honzovi poušmál: Tohle auto nikdy mít nebudu, ani kdybych odteďka vyhrál všechny závody. A Honza říká: Já taky ne. V tu chvíli jsme se ale shodli, že to auto není naše největší motivace, že tou zásadní motivací je, že máme svoji práci rádi a chceme být každý ve svém oboru nejlepší. On se chce nejlíp starat o sportovce, já chci být nejlepší šermíř.“

Stočíme řeč na to, kde se cítí doma.

„Doma je tam, kde mám rodinu, kamarády. Takže v Brně,“

říká Alex. „A budu tam doma určitě ještě několik let, kdy se budu věnovat šermu na profi úrovni.“

Ta otázka padla proto, že značnou část roku tráví v Itálii, kde si našel trenéra.

„Itálie je parádní země v mnoha ohledech,“ uznává. „Italové mají skvělé jídlo, auta, historii, hory, moře...“

ITALSKÁ ZÁKLADNA

Podotkne, jak zajímavé se mu to v životě zamotalo. Tatínek začátkem devadesátých let studoval operní zpěv na múzické akademii v městečku Osimo, což je na dohled od Ancony. A Alex si našel šermířského trenéra ve městě Jesi, od Osima vzdáleného jen třicet kilometrů.

Tím Alexovým italským trenérem je Stefano Cerioni, olympijský vítěz ze Soulu, který mimochodem v boji o finále porazil prvního Alexova

běloruského učitele Romaňkova. Takhle hezky se ta Alexova kariéra vynojuje a proplétá.

Proč však v cestě za zlepšením zamířil zrovna do Itálie? Vysvětlil to: Stefana znal už delší dobu, několikrát stál jako trenér na straně Alexových italských soupeřů. Tehdy si Alex pomyslel: Bylo by skvělé mít takového kouče, protože Stefano má silné charisma. A v takovém okamžiku proti vám při závodě nestojí jen soupeř, ale s ním i jeho trenér. Když má protivník strach i z vašeho trenéra, katapultuje vás to do psychické výhody.

Italské město Jesi není žádný světznámý turistický magnet. Představte si ho jako Nové Město na Moravě, kde se mimořádně daří biatlonu. V Jesi se rodí světoví šermíři, vyrostli tu už čtyři olympijské vítězové.

Velmi populární je šerm i ve Francii, v Rusku. Taky v USA

DOMA JE TAM, KDE MÁM RODINU, KAMARÁDY, TAKŽE V BRNĚ. A BUDU TAM DOMA URČITĚ JEŠTĚ NĚKOLIK LET, KDY SE BUDU VĚNOVAT ŠERMU.

a poslední dobou v Japonsku nebo Hongkongu.

„Všude tam jsou šermíři celebrity,“ říká Alex. „Teď je taky opravdovou hvězdou Áron Szilágyi v Maďarsku. Vyhral v šavli olympiádu třikrát po sobě.“

V Česku je podle Alexova hrubého odhadu několik tisíc šermířů – od fletu přes kord a šavli. Včetně dětí. Na pohled to není malý počet, možná byste si i vy tipli, že jich bude méně. Alex by si ale přál, aby jeho bronzový olympijský úspěch přivedl do tělocvičen víc zájemců.

„A budu moc rád, když to nebudou jen děti. I dospělý si to může vyzkoušet, jako zábavu,“ nadnese. Připomene, že jeho reprezentační kolega Jiří Beran iniciativně vytváří interaktivní mapu Česka, podle níž byste si mohli najít nejbližší šermířskou základnu.

Sám Alex k popularizaci šermu přispívá třeba každoročním srpnovým kempem Fencing Camp Brno pro děti z celé Evropy, který vrcholí 27. srpna exhibicí na brněnském Jakubském náměstí.

RYTÍŘI I HŘÍŠNÍCI

Pokoušíme se s Alexem dobrat odpovědi na to, jestli mají šermíři nějakou společnou povahovou vlastnost. Po chvíli řekne: „Myslím, že specifikem našeho sportu je respekt a úcta vůči soupeři. I když jsme nejnaštvanější po prohře, tak v mimocovidové době si vždycky podáme ruku se soupeřem i rozhodčím.“

Ovšem v šermu se občas najde hříšník, který jde za hranu pravidel.

Na jednoho světově proslulého pachatele si vzpomeneme oba: nebyl to plnohodnotný šermíř na celý úvazek. Boris Oniščenko byl moderním pětibojařem odhaleným na olympiádě v Montrealu 1976. V rukojeti jeho kordu našli rozhodčí sofistikované palcové tlačítko, které při stisku vysílalo elektrické impulzy imitující kontakt čepele kordu se soupeřovým tělem. Precizní inženýrská práce.

O běžnějších tricích, jak rozhodit soupeře, vypráví Alex.

„Soupeř dá dva tři zásahy po sobě, a tak si v tu chvíli jdete vyměnit flet – to abyste narušili

1 NADĚJNÝ ŠERMÍŘ. V šestnácti, rok 2010. **2 TĚŽKO NA CVIČIŠTI.** Při pandemii trénoval i v podzemních garážích. **3 JEHO VELKÝ KONÍČEK.** Hudební nadání zdědil po rodičích, operních pěvcích. „Doma se pořád zpívalo,“ vzpomíná. **4 EMOCE V TOKIU.** Mám bronz z olympiády!

soupeřem rytms. Abyste se sami dokázali zkoncentrovat a přerušili mu jeho vítěznou vlnu. To se děje běžně, je to v rámci pravidel.“

Pak je tu jeden úsměvný, otřepaný trik. Týká se výhradně šermu družstev.

„V družstvech je pravidlem, že šermují jen tři, čtvrtý člen je náhradník. A pokud ho za celou soutěž nevystřídají, tak nedostane medaili. Proto se ke konci soutěží družstev fingují zranění, aby v závěru i náhradník dostal šanci,“ vypráví Alex a ilustruje to na tragikomické scéně z londýnské olympiády. V boji o bronz měli už Němci výhru v kapse, s velkým náskokem. Stačil poslední zásah. Němec se rozběhl, teatrálně spadl a přidal tři směšné parakotouly. Svalil se na zem s křečím ve tváři, protahoval ledování kolena, aby prošvihl časový limit na ošetření – jen aby si ten poslední zásah mohl dát jeho týmový kolega z lavičky.

„Je to s těmi medailemi trapné a nechápu, proč ji náhradník nemůže dostat taky. Vždyť je součástí týmu, rozcvičuje se stejně jako ostatní. Všichni vědí, že k těm komediím v závěrech zápasů dochází, ale nedá se s tím nic dělat.“

CO BOLÍ NEJVÍC

Potom se bavíme o specifických bolístkách šermířů. Nebo o tom, proč jsou šermíři v něčem hlší.

„Kdybyste vešel do šermířské haly za plného tréninku, tak se po minutě asi zblázníte, jak všude pípají aparáty, je jich třeba dvacet naráz. Píp-píp-píp-píp-píp-píp... Když s námi začínal spolupracovat náš fyzioterapeut Patrik, díval se na nás v hale se sluchátky. Ale my šermíři to neslyšíme.“

Šerm je velice bezpečný sport, přesto by se pár citlivých míst našlo: klíční kost například. Anebo pánský rozkrok, pokud nemáte suspensor. „A ten nemám,“ říká Alex. „Není mi to pohodlné.“

Případná rána do těch míst prý není nic, co by se nedalo vydržet.

„Mnohem víc bolí prohra,“ podotkne Alex. ■

jan.malinda@mfdnes.cz